Statisztikus tanulás az idegrendszerben

ORBÁN GERGŐ

http://golab.wigner.mta.hu

Somogyvári Zoltán

Bányai Mihály

Orbán Gergő

1. Bevezetés - G

- 2. Perceptron, előrecsatolt hálózatok
- 3. Rekurrens hálózatok, a Hopfield hálózat
- 4. Rejtett változós modellek
- 5. Reprezentációs tanulás
- 6. Eloszlások tanulása, a Boltzmann-gép
- 7. MAP paraméterbecslés, bayesi modelösszehasonlítás
- 8. Az EM-algoritmus, keverékmodellek
- 9. Az EM speciális esetei
- 10.PCA, ICA, divisive normalisation
- 11.Bayes nets, Helmholtz machine
- 12.DBN, kontrasztiv divergencia
- 13.Sampling

• A filterek/receptiv mezok fuggenek a kepek statisztikajatol

- A filterek/receptiv mezok fuggenek a kepek statisztikajatol
- A stasztika és a stílus valamiképpen összefüggenek

- A filterek/receptiv mezok fuggenek a kepek statisztikajatol
- A stasztika és a stílus valamiképpen összefüggenek
- A tréningező adathalmaz stílusa 'tanulható'

- A filterek/receptiv mezok fuggenek a kepek statisztikajatol
- A stasztika és a stílus valamiképpen összefüggenek
- A tréningező adathalmaz stílusa 'tanulható'
- A tesztadathalmaz stílusa tesztelhető

- A filterek/receptiv mezok fuggenek a kepek statisztikajatol
- A stasztika és a stílus valamiképpen összefüggenek
- A tréningező adathalmaz stílusa 'tanulható'
- A tesztadathalmaz stílusa tesztelhető

• 'EM' a lineáris ICA modellben:

$$E = -\cot_1 - \lambda \cot_2 \qquad \cot_1 = \left(x - \sum_i A'_i \cdot z_i\right)^2$$
$$\cot_2 = -\sum_i S\left(\frac{z_i}{\sigma}\right)$$
$$\dot{z}_i = \mathbf{A}_i x_t - \sum_j \mathbf{A}'_i \mathbf{A}_j z_j - \frac{\lambda}{\sigma} S'\left(\frac{z_i}{\sigma}\right)$$

• 'EM' a lineáris ICA modellben:

$$E = -\cot_1 - \lambda \cot_2 \qquad \cot_1 = \left(x - \sum_i A'_i \cdot z_i\right)^2$$
$$\cot_2 = -\sum_i S\left(\frac{z_i}{\sigma}\right)$$
$$\dot{z}_i = \mathbf{A}_i x_t - \sum_j \mathbf{A}'_i \mathbf{A}_j z_j - \frac{\lambda}{\sigma} S'\left(\frac{z_i}{\sigma}\right)$$
$$\Delta A_i = \eta \langle a_i \left[x - \hat{x}\right] \rangle_t$$

Miért tudjuk ezt elvégezni?

- Linearitás
- Irányított generatív modell

Miért tudjuk ezt elvégezni?

- Linearitás
- Irányított generatív modell

Miért tudjuk ezt elvégezni?

- Linearitás
- Irányított generatív modell

Markov lepedő:

- szülők
- gyermekek
- gyermekek szülei

- Sztochasztikus
- Bináris
- Nemlineáris $P(x \mid z) = \operatorname{sigmoid}(w \cdot z)$
- Irányított
- Lehetőség szerint többrétegű (hierarchikus)

x

rekogníciós súlyok

- Sztochasztikus
- Bináris
- Nemlineáris $P(x | z) = \operatorname{sigmoid}(w \cdot z)$
- Irányított
- Lehetőség szerint többrétegű (hierarchikus)

x

Probléma: tanulni szeretnénk ebben a modellben, de inferencia nehéz

rekogníciós súlyok

- Sztochasztikus
- Bináris
- Nemlineáris $P(x | z) = \operatorname{sigmoid}(w \cdot z)$
- Irányított
- Lehetőség szerint többrétegű (hierarchikus)

 \boldsymbol{x}

Probléma: tanulni szeretnénk ebben a modellben, de inferencia nehéz

generatív súlyok

rekogníciós súlyok

- Sztochasztikus
- Bináris
- Nemlineáris $P(x | z) = \operatorname{sigmoid}(w \cdot z)$
- Irányított
- Lehetőség szerint többrétegű (hierarchikus)

Probléma: tanulni szeretnénk ebben a modellben, de inferencia nehéz

generatív súlyok

rekogníciós súlyok

- Sztochasztikus
- Bináris
- Nemlineáris $P(x | z) = \operatorname{sigmoid}(w \cdot z)$
- Irányított
- Lehetőség szerint többrétegű (hierarchikus)

Probléma: tanulni szeretnénk ebben a modellben, de inferencia nehéz

- Sztochasztikus
- Bináris
- Nemlineáris $P(x | z) = \operatorname{sigmoid}(w \cdot z)$
- Irányított
- Lehetőség szerint többrétegű (hierarchikus)

Probléma: tanulni szeretnénk ebben a modellben, de inferencia nehéz

generatív súlyok

rekogníciós súlyok

generatív modell nem invertálható

Közelítő rekogníciós modell:

Közelítő rekogníciós modell:

Közelítő rekogníciós modell:

Közelítő rekogníciós modell:

eredeti: $P = \prod_{i} \operatorname{sigmoid}(h_i + w_i \cdot z)^{x_i} (1 - \operatorname{sigmoid}(h_i + w_i \cdot z))^{1-x_i}$

közelítés: $Q = \prod_{j} \operatorname{sigmoid}(g_j + r_j \cdot x)^{x_i} (1 - \operatorname{sigmoid}(g_j + r_j \cdot x))^{1-x_i}$

Közelítő rekogníciós modell:

eredeti: $P = \prod_{i} \operatorname{sigmoid}(h_i + w_i \cdot z)^{x_i} (1 - \operatorname{sigmoid}(h_i + w_i \cdot z))^{1-x_i}$

közelítés:
$$Q = \prod_{j} \operatorname{sigmoid}(g_j + r_j \cdot x)^{x_i} (1 - \operatorname{sigmoid}(g_j + r_j \cdot x))^{1-x_i}$$

EM-et konstruálunk a tanuláshoz

Statisztikus tanulás az idegrendszerben

http://golab.wigner.mta.hu

eredeti:
$$P = \prod_{i} \operatorname{sigmoid}(h_{i} + w_{i} \cdot z)^{x_{i}}(1 - \operatorname{sigmoid}(h_{i} + w_{i} \cdot z))^{1-x_{i}}$$

közelítés: $Q = \prod_{j} \operatorname{sigmoid}(g_{j} + r_{j} \cdot x)^{x_{i}}(1 - \operatorname{sigmoid}(g_{j} + r_{j} \cdot x))^{1-x_{i}}$

reguláris EM

$$\mathcal{F}(R,W) = L(W) - \sum P(x)D_{KL}(Q[z;x,R], P[z \mid x,W])$$

eredeti:
$$P = \prod_{i} \operatorname{sigmoid}(h_{i} + w_{i} \cdot z)^{x_{i}}(1 - \operatorname{sigmoid}(h_{i} + w_{i} \cdot z))^{1-x_{i}}$$

közelítés: $Q = \prod_{j} \operatorname{sigmoid}(g_{j} + r_{j} \cdot x)^{x_{i}}(1 - \operatorname{sigmoid}(g_{j} + r_{j} \cdot x))^{1-x_{i}}$

reguláris EM

$$\mathcal{F}(R,W) = L(W) - \sum P(x)D_{KL}(Q[z;x,R], P[z \mid x,W])$$

közelített EM

$$\tilde{\mathcal{F}}(R,W) = L(W) - \sum P(x,W)D_{KL}(P[z \mid x,W],Q[z;x,R])$$

eredeti:
$$P = \prod_{i} \operatorname{sigmoid}(h_{i} + w_{i} \cdot z)^{x_{i}}(1 - \operatorname{sigmoid}(h_{i} + w_{i} \cdot z))^{1-x_{i}}$$

közelítés: $Q = \prod_{j} \operatorname{sigmoid}(g_{j} + r_{j} \cdot x)^{x_{i}}(1 - \operatorname{sigmoid}(g_{j} + r_{j} \cdot x))^{1-x_{i}}$

reguláris EM

$$\mathcal{F}(R,W) = L(W) - \sum P(x)D_{KL}(Q[z;x,R], P[z \mid x,W])$$

közelített EM

$$\tilde{\mathcal{F}}(R,W) = L(W) - \sum P(x,W)D_{KL}(P[z \mid x,W],Q[z;x,R])$$

- E lépés:
- mintavételezés z-ből
- generatív súlyok tanulása
 M lépés
- mintavételezés x-ből
- rekogníciós súlyok állítása

- Input: x_1, x_2, \dots, x_t összefoglaló néven: adat vizuális, auditoros, szöveg
- Gól: $P(\mathbf{x})$

Input: x_1, x_2, \dots, x_t összefoglaló néven: adat vizuális, auditoros, szöveg Gól: $P(\mathbf{x})$

(Reinforcement learning:

Input: $\{x_1, y_1\}, \{x_2, y_2\}, \dots, \{x_t, y_t\}$ Gól: $P(\mathbf{x} | \mathbf{y})$)

Input: x_1, x_2, \dots, x_t összefoglaló néven: adat vizuális, auditoros, szöveg Gól: $P(\mathbf{x})$

(Reinforcement learning:

Input: $\{x_1, y_1\}, \{x_2, y_2\}, ..., \{x_t, y_t\}$ Gól: $P(\mathbf{x} | \mathbf{y})$) $P(\mathbf{x})$ Bonyolult! Miért is?

Input: x_1, x_2, \dots, x_t összefoglaló néven: adat vizuális, auditoros, szöveg Gól: $P(\mathbf{x})$

(Reinforcement learning:

Input: $\{x_1, y_1\}, \{x_2, y_2\}, \dots, \{x_t, y_t\}$ Gól: $P(\mathbf{x} | \mathbf{y})$)

P(x) Bonyolult! Miért is?

Egyszerűsítés: $P(\mathbf{x}) = P(\mathbf{x} | \mathbf{z}) P(\mathbf{z})$

Input: x_1, x_2, \dots, x_t összefoglaló néven: adat vizuális, auditoros, szöveg Gól: $P(\mathbf{x})$

(Reinforcement learning:

Input: $\{x_1, y_1\}, \{x_2, y_2\}, \dots, \{x_t, y_t\}$

Gól: $P(\mathbf{x} | \mathbf{y})$)

P(x) Bonyolult! Miért is?

Egyszerűsítés: $P(\mathbf{x}) = P(\mathbf{x} | \mathbf{z}) P(\mathbf{z})$

Input: x_1, x_2, \dots, x_t összefoglaló néven: adat vizuális, auditoros, szöveg Gól: $P(\mathbf{x})$

(Reinforcement learning:

Input: $\{x_1, y_1\}, \{x_2, y_2\}, \dots, \{x_t, y_t\}$

Gól: $P(\mathbf{x} | \mathbf{y})$)

P(x) Bonyolult!Miért is?

Egyszerűsítés: $P(\mathbf{x}) = P(\mathbf{x} | \mathbf{z}) P(\mathbf{z})$

• az adatot a "z"-k terében reprezentáljuk

Unsupervised learning

Input: x_1, x_2, \dots, x_t összefoglaló néven: adat vizuális, auditoros, szöveg Gól: $P(\mathbf{x})$

(Reinforcement learning:

Input: $\{x_1, y_1\}, \{x_2, y_2\}, \dots, \{x_t, y_t\}$

Gól: $P(\mathbf{x} | \mathbf{y})$)

P(x) Bonyolult! Miért is?

Egyszerűsítés: $P(\mathbf{x}) = P(\mathbf{x} | \mathbf{z}) P(\mathbf{z})$

- az adatot a "z"-k terében reprezentáljuk
- kategorizáció, dimenzió redukció

Unsupervised learning

Input: x_1, x_2, \dots, x_t összefoglaló néven: adat vizuális, auditoros, szöveg Gól: $P(\mathbf{x})$

(Reinforcement learning:

Input: $\{x_1, y_1\}, \{x_2, y_2\}, \dots, \{x_t, y_t\}$

Gól: $P(\mathbf{x} | \mathbf{y})$)

P(x) Bonyolult!Miért is?

Egyszerűsítés: $P(\mathbf{x}) = P(\mathbf{x} | \mathbf{z}) P(\mathbf{z})$

- az adatot a "z"-k terében reprezentáljuk
- kategorizáció, dimenzió redukció
- általánosabban a feladat: predikció, döntéshozatal, kommunikáció

$$P(x \mid z) = Normal(x; z, \theta) = C \exp\left(\left(x - Az\right)^T \Sigma^{-1} \left(x - Az\right)\right)$$

$$P(x | z) = Normal(x; z, \theta) = C \exp\left(\left(x - Az\right)^T \Sigma^{-1} (x - Az)\right)$$

PCA

- A oszlopvektorai ortogonalisak
- D(x) = D(z)
- Izotróp zaj

Х

$$P(x | z) = Normal(x; z, \theta) = C \exp\left(\left(x - Az\right)^T \Sigma^{-1} (x - Az)\right)$$

PCA

- A oszlopvektorai ortogonalisak
- D(x) = D(z)
- Izotróp zaj

Statisztikus tanulás az idegrendszerben

http://golab.wigner.mta.hu

X

 $P(x | z) = Normal(x; z, \theta) = C \exp\left((x - Az)^T \Sigma^{-1} (x - Az)\right)$

 $x = \mathbf{A} \cdot z + \epsilon$

PCA

- A oszlopvektorai ortogonalisak
- D(x) = D(z)
- Izotróp zaj

Statisztikus tanulás az idegrendszerben

http://golab.wigner.mta.hu

PCA tulajdonságok

- Kompakt kódot eredményez
- Egy adatponért leírásáért általában a teljes hálózat felel

Sparse kódolás, ICA

"z"-k függetlenek
y priorja "ritka"(P(z))

Sparse kódolás, ICA

 $x = \mathbf{A} \cdot z + \epsilon$

• "z"-k függetlenek

• y priorja "ritka"(P(z))

Sparse kódolás, ICA

 $x = \mathbf{A} \cdot z + \epsilon$

• "z"-k függetlenek

• y priorja "ritka"(P(z))

Komputációs kritériumok:

 Hiteles rekonstrukció költség egy adatpontra (képre):

$$cost_1 = \left(x - \sum_i A'_i \cdot z_i\right)^2$$

 Kis "energiafelhasználás (kevés szimultán aktiv neuron) további költség a kód "ritkasága":

$$\operatorname{cost}_2 = -\sum_i S\left(\frac{z_i}{\sigma}\right)$$

S a Gauss-nál nagyobb kurtózissal bíró eloszlás i

• teljes költség (~energia):

$$E = -\cot_1 - \lambda \cot_2$$

Algoritmus:

- Itáráció EM lépésekkel
- Random kezdeti feltételek
- Adott konnektivitási mátrixnál az aktiviások segítségével a költség minimalizálása
- Adott aktivitásokkal a költség minimalizálása a súlyok adaptálásával

Algoritmus:

- Itáráció EM lépésekkel
- Random kezdeti feltételek
- Adott konnektivitási mátrixnál az aktiviások segítségével a költség minimalizálása
- Adott aktivitásokkal a költség minimalizálása a súlyok adaptálásával

Adott konnektivitási mátrix esetén a legjobb aktivitások megtalalása:

$$\dot{z_i} = \mathbf{A}_i x_t - \sum_j \mathbf{A}'_i \mathbf{A}_j z_j - \frac{\lambda}{\sigma} S'\left(\frac{z_i}{\sigma}\right)$$

Algoritmus:

- Itáráció EM lépésekkel
- Random kezdeti feltételek
- Adott konnektivitási mátrixnál az aktiviások segítségével a költség minimalizálása
- Adott aktivitásokkal a költség minimalizálása a súlyok adaptálásával

Adott konnektivitási mátrix esetén a legjobb aktivitások megtalalása:

$$\dot{z_i} = \mathbf{A}_i x_t - \sum_j \mathbf{A}'_i \mathbf{A}_j z_j - \frac{\lambda}{\sigma} S'\left(\frac{z_i}{\sigma}\right)$$

Adott konnektivitási aktivációk esetén a legjobb súlyok megtalalása:

Algoritmus:

- Itáráció EM lépésekkel
- Random kezdeti feltételek
- Adott konnektivitási mátrixnál az aktiviások segítségével a költség minimalizálása
- Adott aktivitásokkal a költség minimalizálása a súlyok adaptálásával

Adott konnektivitási mátrix esetén a legjobb aktivitások megtalalása:

$$\dot{z_i} = \mathbf{A}_i x_t - \sum_j \mathbf{A}'_i \mathbf{A}_j z_j - \frac{\lambda}{\sigma} S'\left(\frac{z_i}{\sigma}\right)$$

Adott konnektivitási aktivációk esetén a legjobb súlyok megtalalása:

$$\Delta A_i = \eta \left\langle a_i \left[x - \hat{x} \right] \right\rangle_t$$

Sparse kódolás: eredmény

tréningezés természetes képekkel

Olshausen & Field '96

A kialakult bázis:

- irányított
- térbeli sávszűrést valósít meg
- lokalizált

a

Tanulás és stimulus statisztika

Tanulás és stimulus statisztika

Tanulás és stimulus statisztika

 $P(\mathbf{x}) = P(\mathbf{x} | \mathbf{z}) P(\mathbf{z})$

 $P(\mathbf{x}) = P(\mathbf{x} | \mathbf{z}) P(\mathbf{z})$ \mathcal{Z} \mathcal{X}

Statisztikus tanulás az idegrendszerben

http://golab.wigner.mta.hu

Independens komponensek

Schwartz & Simoncelli, 2001

Independens komponensek

Schwartz & Simoncelli, 2001

Independens komponensek

Baboon

Flowers

Schwartz & Simoncelli, 2001

Gaussian Scale Mixtures

$$P(\mathbf{x}|\mathbf{y}) = \mathcal{N}(\mathbf{x}; \mathbf{A}\mathbf{y}, \sigma_{\mathbf{x}}^{2}\mathbf{I})$$
$$\mathbf{y} = z \mathbf{u}$$
$$P(\mathbf{u}) = \mathcal{N}(\mathbf{u}; \mathbf{0}, \mathbf{C})$$
$$P(z) = \text{Gamma}(z; k, \theta)$$

1

$$P(\mathbf{x}|\mathbf{y}) = \mathcal{N}(\mathbf{x}; \mathbf{A}\mathbf{y}, \sigma_{\mathbf{x}}^{2}\mathbf{I})$$
$$\mathbf{y} = z \mathbf{u}$$
$$P(\mathbf{u}) = \mathcal{N}(\mathbf{u}; \mathbf{0}, \mathbf{C})$$
$$P(z) = \text{Gamma}(z; k, \theta)$$

$$P(\mathbf{x}|\mathbf{y}) = \mathcal{N}(\mathbf{x}; \mathbf{A}\mathbf{y}, \sigma_{\mathbf{x}}^{2}\mathbf{I})$$
$$\mathbf{y} = z \mathbf{u}$$
$$P(\mathbf{u}) = \mathcal{N}(\mathbf{u}; \mathbf{0}, \mathbf{C})$$
$$P(z) = \text{Gamma}(z; k, \theta)$$

$$P(\mathbf{x}|\mathbf{y}) = \mathcal{N}(\mathbf{x}; \mathbf{A}\mathbf{y}, \sigma_{\mathbf{x}}^{2}\mathbf{I})$$
$$\mathbf{y} = z \mathbf{u}$$
$$P(\mathbf{u}) = \mathcal{N}(\mathbf{u}; \mathbf{0}, \mathbf{C})$$
$$P(z) = \text{Gamma}(z; k, \theta)$$

$$P(\mathbf{x}|\mathbf{y}) = \mathcal{N}(\mathbf{x}; \mathbf{A}\mathbf{y}, \sigma_{\mathbf{x}}^{2}\mathbf{I})$$
$$\mathbf{y} = z \mathbf{u}$$
$$P(\mathbf{u}) = \mathcal{N}(\mathbf{u}; \mathbf{0}, \mathbf{C})$$
$$P(z) = \text{Gamma}(z; k, \theta)$$

$$P(\mathbf{x}|\mathbf{y}) = \mathcal{N}(\mathbf{x}; \mathbf{A}\mathbf{y}, \sigma_{\mathbf{x}}^{2}\mathbf{I})$$
$$\mathbf{y} = z \mathbf{u}$$
$$P(\mathbf{u}) = \mathcal{N}(\mathbf{u}; \mathbf{0}, \mathbf{C})$$
$$P(z) = \text{Gamma}(z; k, \theta)$$

linear features $image = contrast \times (a_{1} \text{ feature}_{1} + a_{2} \text{ feature}_{2} + \ldots + a_{N} \text{ feature}_{N} + \text{noise})$ $var(L_{1}|L_{2}) = wL_{2}^{2} + \sigma^{2}$ $R_{1} = \frac{L_{1}^{2}}{wL_{2}^{2} + \sigma^{2}}$ $var(L_{i}|\{L_{j}, j \in N_{i}\}) = \sum w_{ji}L_{j}^{2} + \sigma^{2}$ $R_{i} = \frac{L_{i}^{2}}{\sum_{j} w_{ji}L_{j}^{2} + \sigma^{2}}$

image Statisztikus tanulás az idegrendszerben

http://golab.wigner.mta.hu

Neurális adatok és GSM

Schwartz & Simoncelli, 2001

Signal